

Γνωμοδότηση της Ευρωπαϊκής Οικονομικής και Κοινωνικής Επιτροπής με θέμα «Ανακοίνωση της Επιτροπής στο Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο, το Συμβούλιο, την Ευρωπαϊκή Οικονομική και Κοινωνική Επιτροπή και την Επιτροπή Περιφερειών για την ενίσχυση των δικαιωμάτων των θυμάτων στην Ευρωπαϊκή Ένωση»

[COM(2011) 274 τελικό]

και «Πρόταση οδηγίας του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου για τη θέσπιση ελάχιστων προτύπων σχετικά με τα δικαιώματα, την υποστήριξη και την προστασία θυμάτων εγκληματικών πράξεων»

[COM(2011) 275 τελικό — 2011/0129 (COD)]

(2012/C 43/09)

Εισηγήτρια: **η κ. Kathleen WALKER SHAW**

Στις 18 Μαΐου 2011 και στις 29 Ιουνίου αντίστοιχα, η Ευρωπαϊκή Επιτροπή και το Συμβούλιο, αποφάσισαν βάσει του άρθρου 304 της Συνθήκης για τη λειτουργία της Ευρωπαϊκής Ένωσης να ζητήσουν την εκπόνηση γνωμοδότησης από την Ευρωπαϊκή Οικονομική και Κοινωνική Επιτροπή με θέμα την

Ανακοίνωση της Επιτροπής στο Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο, το Συμβούλιο, την Ευρωπαϊκή Οικονομική και Κοινωνική Επιτροπή και την Επιτροπή Περιφερειών για την ενίσχυση των δικαιωμάτων των θυμάτων στην Ευρωπαϊκή Ένωση.

COM(2011) 274 τελικό

και την

Πρόταση οδηγίας του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου για τη θέσπιση ελάχιστων προτύπων σχετικά με τα δικαιώματα, την υποστήριξη και την προστασία θυμάτων εγκληματικών πράξεων.

COM(2011) 275 τελικό.

Το ειδικευμένο τμήμα «Απασχόληση, κοινωνικές υποθέσεις, δικαιώματα του πολίτη», στο οποίο ανατέθηκαν οι σχετικές προπαρασκευαστικές εργασίες, υιοθέτησε τη γνωμοδότησή του στις 8 Νοεμβρίου 2011.

Κατά την 476η σύνοδο ολομέλειας, της 7ης και 8ης Δεκεμβρίου 2011 (συνεδρίαση της 7ης Δεκεμβρίου 2011), η Ευρωπαϊκή Οικονομική και Κοινωνική Επιτροπή υιοθέτησε την ακόλουθη γνωμοδότηση με 142 ψήφους υπέρ και 4 αποχές.

1. Συμπεράσματα και συστάσεις

1.1 Η ΕΟΚΕ καλεί την Επιτροπή να προχωρήσει σε πιο ενδεδειγμένη εξέταση των επιπτώσεων της κρίσης στα θύματα εγκληματικών πράξεων και να προτείνει συνοδευτικά μέτρα με βάση τα αποτελέσματα της εν λόγω εξέτασης.

1.2 Η ΕΟΚΕ ανησυχεί για την περιορισμένη εμπιστοσύνη των θυμάτων στο σύστημα ποινικής δικαιοσύνης και αναγνωρίζει την ανάγκη στήριξης των θυμάτων, ιδίως αυτών κατά των οποίων έχουν τελεσθεί επανειλημμένα εγκληματικές πράξεις, καθώς και ενίσχυσης της εμπιστοσύνης των πολιτών για να σπάσει ο κύκλος της «θύματοποίησης». Καλεί την Επιτροπή να προβλέψει συνοδευτικά μέτρα και την απαραίτητη χρηματοδότηση για να τα υποστηρίξει.

1.3 Η ΕΟΚΕ συνιστά η Επιτροπή να τροποποιήσει τον ορισμό του «θύματος» για να ενισχύσει τα δικαιώματα και την αναγνώριση της οικογενείας ή του αντιπροσώπου του θύματος.

1.4 Η ΕΟΚΕ ζητά από την Επιτροπή να αναλύσει διεξοδικά την προστασία που παρέχεται στα θύματα εγκληματικής πράξης στον τόπο εργασίας και να προτείνει συνοδευτικά μέτρα για την κατοχύρωση ελάχιστων δικαιωμάτων και την αναγνώριση των θυμάτων σε όλη την ΕΕ, τόσο στον ιδιωτικό όσο και στον δημόσιο τομέα.

1.5 Η ΕΟΚΕ προτείνει η Επιτροπή να διεξαγάγει ενδεδειγμένη ανάλυση όσον αφορά τα θύματα τροχαίων αδικημάτων και να προτείνει μέτρα για να εξασφαλίσει την απονομή δικαιοσύνης, την υποστήριξη και την αποζημίωση.

1.6 Η ΕΟΚΕ συνιστά η Επιτροπή να συμπεριλάβει στις προτάσεις της αποτελεσματικές εγγυήσεις για την αντιμετώπιση των άμεσων ή έμμεσων διακρίσεων μεταξύ θυμάτων.

1.7 Η ΕΟΚΕ απευθύνει έκκληση για ουσιαστική αλλαγή νοοτροπίας, προκειμένου να γίνει αποδεκτός ο ρόλος του θύματος, υποστηρίζοντας αυτή τη διαδικασία με την κατάρτιση των επαγγελματιών σε όλα τα επίπεδα του νομικού συστήματος και των λοιπών αρμόδιων αρχών, και επιδεικνύοντας ταυτόχρονα σεβασμό στην αρχή της επικουρικότητας. Η νέα προσέγγιση θα πρέπει να συμπεριλαμβάνει τον τρόπο αντιμετώπισης των θυμάτων από τα ΜΜΕ γενικά και την πρόληψη της εκμετάλλευσης των θυμάτων για πολιτικούς σκοπούς.

1.8 Η ΕΟΚΕ αναγνωρίζει ότι ορισμένα θύματα είναι ιδιαίτερα ευάλωτα και χρήζουν ειδικής μεταχείρισης, πιστεύει όμως ότι η Επιτροπή δεν πρέπει να αρκείται στο να εντοπίσει ορισμένα «ευάλωτα θύματα», προβαίνοντας έτσι σε ιεράρχηση των θυμάτων, αλλά να προτείνει την πρόσβαση σε ειδικά μέτρα όλων των θυμάτων

εγκλήματος, μέσω μιας ατομικής αξιολόγησης σύμφωνα με τις εθνικές διαδικασίες, για τον προσδιορισμό του πόσο εύαλωτα είναι με βάση τα προσωπικά χαρακτηριστικά τους, τη φύση του εγκλήματος και τη σχέση με τον ύποπτο.

1.9 Η ΕΟΚΕ ζητά τη λήψη συνοδευτικών μέτρων για την ενίσχυση και τη θεσμοθέτηση του δικτύου υπηρεσιών υποστήριξης των θυμάτων σε ολόκληρη την ΕΕ, προτείνει δε αυτό να χρηματοδοτείται σε σταθερή βάση μέσω του ευρωπαϊκού προϋπολογισμού. Η ΕΟΚΕ συνιστά επίσης να επεκταθεί ο ρόλος των υπηρεσιών υποστήριξης των θυμάτων εγκλήματος και των οικογενειών τους κατά την επιστροφή στην πατρίδα, σε περιπτώσεις που το περιστατικό έχει συμβεί στο εξωτερικό. Η ΕΟΚΕ θεωρεί επίσης ότι οι υπηρεσίες υποστήριξης των θυμάτων θα πρέπει να είναι ευέλικτες και ικανές να διοχετεύσουν πόρους σε δυνητικά επικίνδυνες ζώνες σε περιφερειακό επίπεδο.

1.10 Η ΕΟΚΕ αναγνωρίζει ότι η κοινωνία των πολιτών μπορεί να διαδραματίσει ευρύτερο ρόλο στην ανάπτυξη πρακτικών μέτρων για την υποστήριξη των θυμάτων εγκλήματος και ενθαρρύνει την Επιτροπή να προτείνει συνοδευτικά μέτρα και την απαραίτητη χρηματοδότηση για να διευκολύνει αυτή τη διαδικασία.

1.11 Η ΕΟΚΕ προτρέπει την Επιτροπή να προβεί κατά την επικείμενη αναθεώρηση της οδηγίας σε ευρείες και απαραίτητες βελτιώσεις των διατάξεων για την αποζημίωση των θυμάτων και ιδίως να εξετάσει τη δημιουργία ενός ευρωπαϊκού συστήματος αποζημίωσης των θυμάτων εγκληματικής ενέργειας. Η ΕΟΚΕ επιθυμεί η Επιτροπή να τονίσει στα κράτη μέλη ότι η οδηγία καθορίζει ελάχιστα πρότυπα και δικαιώματα, έτσι ώστε αυτά να έχουν τη δυνατότητα θέσπισης νομοθεσίας που παρέχει μεγαλύτερη προστασία.

1.12 Η ΕΟΚΕ επικροτεί τις προτάσεις σχετικά με την επανορθωτική δικαιοσύνη και καλεί την Επιτροπή να υποστηρίξει τη χρηματοδότηση πιλοτικών προγραμμάτων για την ανάπτυξη προτύπων και τη σχετική κατάρτιση σε όλη την ΕΕ.

1.13 Η ΕΟΚΕ καλεί την Ευρωπαϊκή Επιτροπή να αναπτύξει εντός σαφώς προσδιορισμένων και σύντομων προθεσμιών⁽¹⁾ κοινές διαδικασίες για τη μεταφορά και τον επαναπαρισμό των σορών αλλοδαπών θυμάτων, οι οποίες θα υπερισχύουν των εθνικών ή τοπικών διατάξεων.

2. Εισαγωγή

2.1 Η δέσμη προτάσεων που δρομολόγησε η Επιτροπή στις 18 Μαΐου 2011 διευρύνει τα υφιστάμενα μέτρα που έχουν εγκριθεί σε επίπεδο ΕΕ σχετικά με τα δικαιώματα των θυμάτων. Οι προτάσεις έχουν ως σκοπό να παράσχουν σαφή και συγκεκριμένα δικαιώματα στα θύματα εγκλήματος, καθώς και να διασφαλίσουν την αναγνώριση, τον σεβασμό, την υποστήριξη και την πρόσβαση των θυμάτων στη δικαιοσύνη, ανεξαρτήτως της χώρας προέλευσης ή διαμονής τους εντός της ΕΕ.

(1) Προτείνεται προθεσμία 28 ημερών, που επιτρέπει την ιατροδικαστική έρευνα και την εξέταση DNA από δύο παθολόγους, συμπεριλαμβανομένης της αίτησης για ανεξάρτητη έκθεση που θα καταθέσει το προξενείο της πατρίδας του θανόντος.

2.2 Η ΕΟΚΕ αναγνωρίζει ότι η Συνθήκη της Λισαβόνας παρέχει σαφή νομική βάση για τη θέσπιση ελάχιστων δικαιωμάτων για τα θύματα εγκλήματος καθώς και κατοχύρωση της προστασίας τους. Οι προτάσεις βασίζονται στο Πρόγραμμα της Στοκχόλμης⁽²⁾ και στο σχέδιο δράσης του⁽³⁾, και συνάδουν με τον χάρτη πορείας της Βουδαπέστης για την προστασία των θυμάτων⁽⁴⁾.

2.3 Η ΕΟΚΕ επικροτεί το γεγονός ότι η πολωνική Προεδρεία έθεσε ως προτεραιότητα την ενίσχυση της ασφάλειας στην ΕΕ και χαιρετίζει τις προσπάθειες που καταβάλλει για να σημειωθεί πρόοδος στο Συμβούλιο όσον αφορά τη δέσμη μέτρων για τα θύματα.

2.4 Το ζήτημα έχει απασχολήσει εκτενώς την ΕΟΚΕ, η οποία μεταξύ άλλων έχει εκπονήσει γνωμοδοτήσεις για την αποζημίωση των θυμάτων αξιόποινων πράξεων⁽⁵⁾, την πρόληψη και την καταπολέμηση της εμπορίας ανθρώπων⁽⁶⁾, την καταπολέμηση της σεξουαλικής κακοποίησης, της σεξουαλικής εκμετάλλευσης παιδιών και της παιδικής πορνογραφίας⁽⁷⁾, τα δικαιώματα του παιδιού⁽⁸⁾, την αντιτρομοκρατική πολιτική της ΕΕ⁽⁹⁾, την ηλεκτρονική ένταξη⁽¹⁰⁾ και την ασφαλή κοινωνία της πληροφορίας⁽¹¹⁾.

3. Γενικές παρατηρήσεις

3.1 Η ΕΟΚΕ τονίζει ότι τα κράτη μέλη δεν μπορούν να αγνοήσουν τις επιπτώσεις της τρέχουσας οικονομικής και χρηματοπιστωτικής κρίσης σε αυτό το ζήτημα και ότι πρέπει να κατανοήσουν τη δυναμική του εγκλήματος στο πλαίσιο αυτό. Με τα σκληρά μέτρα λιτότητας που αναγκάζονται να λάβουν, πολλά κράτη μέλη αναγκάζονται να προβούν σε περικοπές της χρηματοδότησης της αστυνομίας, των υπηρεσιών υγείας και πρόνοιας, των κοινοτικών οργάνων, των υπηρεσιών υποστήριξης των θυμάτων και άλλων σχετικών ΜΚΟ. Επιπλέον, οι υφιστάμενες ανισότητες αυξάνονται όλο και περισσότερο, ενώ τα σταθερά αυξανόμενα επίπεδα φτώχειας και ανεργίας είναι πιθανό να πυροδοτήσουν περαιτέρω κοινωνικά προβλήματα, και να λειτουργήσουν ως καταλύτης εγκληματικότητας.

3.2 Τα στοιχεία σε επίπεδο ΕΕ όσον αφορά τα θύματα εγκλήματος είναι ανησυχητικά. Κάθε χρόνο, τα άμεσα θύματα εγκληματικών πράξεων ανέρχονται σε 75 εκατομμύρια. Είναι απαράδεκτο το γεγονός ότι η πλειοψηφία των εγκλημάτων πλήττουν το ίδιο μικρό ποσοστό θυμάτων, πολλές φορές «κατ' εξακολούθηση». Συνήθως τα θύματα ζουν σε περιοχές με υψηλή εγκληματικότητα, μεγάλη ανασφάλεια και χαμηλό επίπεδο καταγεγραμμένων αξιόποινων πράξεων. Περίπου το 90 % των εγκλημάτων σε αυτές τις κοινότητες δεν καταγγέλλονται.

3.3 Η βελτίωση της υποστήριξης των θυμάτων εγκλήματος στην ΕΕ είναι ακρογωνιαίος λίθος της ανάπτυξης του χώρου ελευθερίας ασφάλειας και δικαιοσύνης για τους πολίτες της ΕΕ. Αυτό, έχει ζωτική σημασία, δεδομένης της σταθερής αύξησης της κινητικότητας ή μετακίνησης στην ΕΕ, τάσης η οποία αναμένεται να συνεχιστεί.

(2) http://www.consilium.europa.eu/uedocs/cms_data/docs/pressdata/en/ec/111877.pdf.

(3) COM(2010)171 τελικό.

(4) Εγκρίθηκε από το Συμβούλιο Υπουργών στις 10 Ιουνίου 2011.

(5) ΕΕ C 95, 23.4.2003, σελ. 40-44.

(6) ΕΕ C 51, 17.2.2011, σελ. 50-54.

(7) ΕΕ C 325, 30.12.2006, σελ. 60-64, ΕΕ C 317, 23.12.2009 σελ. 43-48, και ΕΕ C 48, 15.2.2011, σελ. 138-144.

(8) ΕΕ C 325, 30.12.2006, σελ. 65-70.

(9) ΕΕ C 218, 23.07.2011, σελ. 91.

(10) ΕΕ C 318, 29.10.2011, σελ. 9-18.

(11) ΕΕ C 97, 28/04/2007, σελ. 21-26

3.4 Η ΕΟΚΕ επικροτεί το γεγονός ότι οι προτάσεις παρέχουν τη δυνατότητα στους πολίτες που υπήρξαν θύματα ενός εγκλήματος σε ένα κράτος μέλος, να καταγγείλουν το έγκλημα στο κράτος μέλος διαμονής τους. Αυτό είναι ιδιαίτερα σημαντικό για το θύμα σε περιπτώσεις σοβαρού τραυματισμού ή ατυχήματος, ή για την οικογένεια του σε περίπτωση δυστυχήματος.

3.5 Η ΕΟΚΕ υποστηρίζει την οριζόντια προσέγγιση της οδηγίας, η οποία καλύπτει τα δικαιώματα όλων των θυμάτων.

3.6 Είναι σημαντικό ότι οι προτάσεις αναγνωρίζουν την ταλαιπωρία και τις προκλήσεις που αντιμετωπίζουν τα θύματα και οι οικογενείς τους, αλλά αυτό πρέπει να αντανακλάται πιο συστηματικά στο σύνολο των προτάσεων.

3.7 Οι εγκληματικές ενέργειες έχουν καταστροφικές σωματικές, συναισθηματικές και οικονομικές επιπτώσεις που καθιστούν απαραίτητη την υποστήριξη τόσο των ίδιων των θυμάτων όσο και των οικογενειών τους, οι οποίες τα υποστηρίζουν, επικοινωνούν με τις αρμόδιες αρχές, φροντίζουν για την ιατρική υποστήριξη τους, αντιμετωπίζουν τον λαβύρινθο της διοίκησης και συμμετέχουν στη δίωξη του υπόπτου ή των υπόπτων καθώς και στην αναζήτηση δικαιοσύνης και αποζημίωσης.

3.8 Η ΕΟΚΕ πιστεύει ότι πρέπει να αναγνωριστεί η αγωνία των θυμάτων και των οικογενειών τους καθώς και οι πρόσθετες δυσκολίες που αντιμετωπίζουν σε διασυννοριακές περιπτώσεις λόγω των διαφορετικών γλωσσών, πολιτισμών, διαδικασιών οι οποίες τους είναι άγνωστες και μπορεί να τους φαίνονται ανυπερβλήτες.

3.9 Γενικότερα, το 50 % των θυμάτων εγκλήματος δεν καταγγέλλουν το έγκλημα στις «αρμόδιες αρχές». Αυτό μπορεί να οφείλεται σε διάφορους λόγους, μεταξύ άλλων στο ότι τα θύματα δεν κατανοούν το σύστημα υποβολής καταγγελίας ή έγερσης αξίωσης, ή δεν πιστεύουν ότι οι αρχές μπορούν να τα βοηθήσουν, να τα προστατεύσουν και να τα υποστηρίξουν στον αγώνα τους για την απόδοση δικαιοσύνης ή/και αποζημίωσης. Η ΕΟΚΕ επιθυμεί οι προτάσεις να μετουσιωθούν σε πρακτικά μέτρα για την αντιμετώπιση της έλλειψης εμπιστοσύνης των θυμάτων στο δικαστικό σύστημα.

3.10 Έρευνες ⁽¹²⁾ επιβεβαιώνουν ότι τα υφιστάμενα μέτρα δεν έχουν ρυθμίσει τα πολλά πρακτικά και τεχνικά προβλήματα με τα οποία έρχονται αντιμέτωπα τα θύματα και οι οικογενείς τους όταν είναι πάρα πολύ ευάλωτα και χρειάζονται βοήθεια.

3.11 Αυτές οι προτάσεις αποτελούν σημαντικό βήμα για να διασφαλιστεί ότι τα θύματα και οι οικογενείς τους λαμβάνονται υπόψη, αναγνωρίζονται, αντιμετωπίζονται με αξιοπρέπεια και σεβασμό, και τυγχάνουν της προστασίας, της υποστήριξης και της πρόσβασης στη δικαιοσύνη που τους αξίζει ως δικαίωμα. Σε αυτές τις δύσκολες στιγμές δεν πρέπει να αισθάνονται μόνα τους.

4. Ειδικές παρατηρήσεις

4.1 Επί του παρόντος, η σχετική νομοθεσία των διαφόρων κρατών μελών της ΕΕ δεν έχει μεγάλη συνοχή όσον αφορά την ισχύ και την αποτελεσματικότητα των διατάξεων. Ως εκ τούτου, πρέπει να

υπάρξει μια σταδιακή αλλαγή για να εξασφαλιστούν αποδεκτά επίπεδα στήριξης, προστασίας και δικαιωμάτων στα οποία να μπορούν να βασίζονται οι πολίτες της ΕΕ. Δεν είναι δυνατόν η υποστήριξη που λαμβάνει ένα θύμα να εξαρτάται από τη χώρα της Ευρώπης στην οποία διαπράττεται το έγκλημα.

4.2 Η ΕΟΚΕ αναγνωρίζει ότι τα μέλη της βρίσκονται σε μοναδική θέση για να συμβάλουν στο να εξασφαλιστεί ότι αυτές οι προτάσεις εφαρμόζονται αποτελεσματικά και, σε ό,τι αφορά τα συνοδευτικά μέτρα που αναφέρονται στην ανακοίνωση, καλεί την Επιτροπή να συνεχίσει να συνεργάζεται μαζί της για την ενθάρρυνση των αντίστοιχων οργανώσεων της περιφέρειάς τους, όπου κρίνεται αναγκαίο, να αναπτύξουν πρακτικές δομές, πολιτικές και μεθόδους για την παροχή συστηματικότερης και αποτελεσματικότερης υποστήριξης στα θύματα των εγκλημάτων και στις οικογενείς τους.

4.3 Αναγνώριση και προστασία

4.3.1 Το πεδίο ορισμού του «θύματος» στην οδηγία περιλαμβάνει μόνο τα «μέλη οικογένειας ενός ατόμου του οποίου ο θάνατος προκλήθηκε από αξιόπονη πράξη». Η ΕΟΚΕ πιστεύει πως αυτός ο ορισμός είναι πολύ περιοριστικός και παραβλέπει το γεγονός ότι πολλά θύματα που έχουν επιζήσει της εγκληματικής πράξης έχουν τραυματιστεί τόσο σοβαρά που χρειάζονται σημαντική υποστήριξη για την άσκηση της δικαιοπρακτικής ικανότητάς τους όταν υποβάλλουν καταγγελία ή κινούν διαδικασία για την απονομή δικαιοσύνης και αποζημίωσης, πράγμα με το οποίο επιφορτίζονται, ως εκ τούτου, τα μέλη της οικογένειας ή τρίτα άτομα που έχουν αναλάβει την επικουρία. Και αυτά πρέπει να αναγνωριστούν. Η ΕΟΚΕ προτείνει την τροποποίηση του άρθρου 2 (Ορισμοί) της πρότασης οδηγίας COM(2011) 275, για να συμπεριληφθεί πρόσθετο σημείο 2(α) iii: «Το άτομο που έχει αναλάβει την επικουρία, είναι είτε μέλος της οικογένειας είτε μισθωτός που αναγνωρίζεται από το νόμο ως κηδεμόνας ή παρέχων φροντίδα σε ένα θύμα που χρειάζεται σημαντική υποστήριξη για την άσκηση της δικαιοπρακτικής ικανότητάς του πριν ή μετά το έγκλημα».

4.3.2 Παρά τις προσπάθειες που έχουν καταβληθεί για τη συμμόρφωση με τους κανόνες υγείας και ασφάλειας στον χώρο εργασίας, η ΕΟΚΕ ανησυχεί για το γεγονός ότι οι προτάσεις δεν αναφέρονται στο θέμα της προστασίας θυμάτων εγκληματικής ενέργειας στον τόπο εργασίας, συμπεριλαμβανομένων όσων εργάζονται στις οδικές ή άλλες μεταφορές. Τα κράτη μέλη προσεγγίζουν διαφορετικά το καθένα την έννοια της αξιόπονης πράξης στις παραβιάσεις των εργασιακών δικαιωμάτων και της προστασίας, πράγμα που θα μπορούσε να υπονομεύσει την εγγύηση ελάχιστων προτύπων σε όλη την ΕΕ. Αυτό έχει επιπτώσεις και για τους αποσπασμένους εργαζόμενους. Ως εκ τούτου, η ΕΟΚΕ καλεί την Επιτροπή να αναλύσει ενδελεχώς αυτό το ζήτημα και να λάβει συνοδευτικά μέτρα για να υποστηρίξει τα ελάχιστα δικαιώματα των θυμάτων εγκληματικής ενέργειας στον τόπο εργασίας, τα οποία θα μπορούσαν να ισχύουν τόσο στον ιδιωτικό όσο και στον δημόσιο τομέα.

4.3.3 Η ΕΟΚΕ ανησυχεί για το γεγονός ότι ο ορισμός ενός θύματος ως «φυσικού προσώπου» ενδέχεται να αποκλείσει τις οργανώσεις ή επιχειρήσεις κατά των οποίων διαπράττεται μια εγκληματική πράξη από την άσκηση των δικαιωμάτων στο πλαίσιο αυτής της οδηγίας. Η ΕΟΚΕ συνιστά η Επιτροπή να διεξαγάγει μελέτη προκειμένου να αξιολογήσει την ανάγκη λήψης ειδικών μέτρων σε αυτόν τον τομέα (ιδίως όσον αφορά τις ΜΜΕ), για τη βελτίωση της προστασίας των θυμάτων κατά συρροή παραβάσεων.

(12) COM(2011)274 και SEC(2011)580

4.3.4 Η ΕΟΚΕ πιστεύει ότι η Επιτροπή δεν έχει ρυθμίσει σωστά το σημαντικό πρόβλημα των άμεσων και έμμεσων διακρίσεων (στις οποίες περιλαμβάνονται οι πολιτιστικές διακρίσεις) εις βάρος των θυμάτων και την καλεί να εισάγει στις προτάσεις της πιο αποτελεσματικά μέτρα διασφάλισης για την αντιμετώπιση αυτού του ζητήματος. Τα θύματα μπορεί να υποστούν ταυτόχρονα ζημία και διάκριση όταν κακοποιούνται λόγω της φυλής, της θρησκείας, των πεποιθήσεων, του γενετήσιου προσανατολισμού, της αναπηρίας, του φύλου ή της κοινωνικής προέλευσής τους, πράγμα που εξηγεί το εξαιρετικά υψηλό ποσοστό μη καταγγελλόμενων εγκλημάτων. Τα θύματα ενδέχεται τότε να υποστούν διακρίσεις και να αντιμετωπιστούν με απαράδεκτο τρόπο από τις αρχές και το σύστημα δικαιοσύνης, καθώς δεν γίνονται πιστευτά, ή αντιμετωπιζόμενα χωρίς αξιοπρέπεια, σεβασμό και αναγνώριση.

4.3.5 Η ΕΟΚΕ απευθύνει έκκληση για σημαντική αλλαγή νοοτροπίας, ώστε να γίνει αποδεκτός ο ρόλος του θύματος στο δικαιοδοτικό σύστημα. Η εξασφάλιση επαρκούς κατάρτισης των επαγγελματιών είναι ένα σημαντικό πρώτο βήμα, το οποίο όμως πρέπει να γίνει ταυτόχρονα με σεβασμό στην αρχή της επικουρικότητας. Η ΕΟΚΕ συνιστά η Επιτροπή να εστιάσει σε προγράμματα χρηματοδότησης για να επιτύχει αυτή την αλλαγή νοοτροπίας εκ μέρους όλων των ενεχόμενων φορέων.

4.3.6 Η προστασία των θυμάτων εγκλήματος έχει κεντρική σημασία σε αυτές τις προτάσεις. Αυτό είναι ιδιαίτερα σημαντικό όταν το θύμα ή η οικογένειά του βρίσκονται κοντά ή ακόμα και στο ίδιο κτίριο με τον κατηγορούμενο, είτε πρόκειται για νοσοκομείο, δικαστήριο ή αστυνομία. Πρέπει να εγκριθούν τυποποιημένες διαδικασίες (αντί να «θεσπιστούν σταδιακά» όπως αναφέρεται στις προτάσεις) ώστε να εξασφαλιστεί ότι το θύμα και η οικογένειά του δεν θα έρθουν σε επαφή με τους υπόπτους, πράγμα το οποίο μπορεί να επιτευχθεί τοποθετώντας τους σε ξεχωριστούς χώρους και χρησιμοποιώντας χωριστές εγκαταστάσεις.

4.3.7 Είναι επίσης σημαντικό να μην γίνονται οι άνθρωποι δυνητικά θύματα. Η ΕΟΚΕ καλεί την Επιτροπή να υποστηρίξει την παρακολούθηση των αναδυόμενων νέων μορφών θυματοποίησης, για παράδειγμα του εγκλήματος στον κυβερνοχώρο, και να εκτιμήσει ποια μέτρα χρειάζονται για την προστασία και την υποστήριξη των θυμάτων. Για τη μείωση του αριθμού των θυμάτων είναι κρίσιμης σημασίας να αναπτυχθούν προγράμματα που θα βασίζονται στην επιτυχία πρωτοβουλιών όπως η ΔΑΦΝΗ για να ευαισθητοποιηθούν οι πολίτες στους δυνητικούς κινδύνους, λαμβάνοντας προληπτικά μέτρα όταν υπάρχει κίνδυνος.

4.3.8 Οι στατιστικές δείχνουν ότι, κάποιος ο οποίος υπήρξε ήδη θύμα εγκληματικής ενέργειας, είναι πολύ πιο ευάλωτος σε περαιτέρω θυματοποίηση. Πολλά θύματα έχουν κακοποιηθεί ως παιδιά είτε στο σπίτι είτε σε ιδρύματα (τόσο ιδιωτικά όσο και κρατικά) και, ως εκ τούτου, βιώνουν εγκληματική συμπεριφορά σε όλη τη διάρκεια της ζωής τους. Πολλά από αυτά δυσκολεύονται να μιλήσουν για την κατάστασή τους και να καταγγείλουν τις εν λόγω πράξεις. Η ΕΟΚΕ επιθυμεί να ληφθούν συνοδευτικά μέτρα και να εστιαστεί η χρηματοδότηση της ΕΕ στην ενίσχυση των θυμάτων και όσων γίνονται μάρτυρες ανάλογων πράξεων, να σπάσει ο φαύλος κύκλος της επαναλαμβανόμενης θυματοποίησης και να ενισχυθεί η εμπιστοσύνη των πολιτών ιδίως σε περιοχές/κοινότητες με υψηλό ποσοστό εγκληματικότητας.

4.3.9 Αν και η ΕΟΚΕ δέχεται ότι ορισμένα θύματα, όπως τα παιδιά και τα άτομα με αναπηρίες, είναι ιδιαίτερα ευάλωτα, ανησυχεί για το γεγονός ότι με τον προσδιορισμό ορισμένων «ευάλωτων θυμάτων», που χρήζουν ειδικής μεταχείρισης, η Επιτροπή μπορεί να ενθαρρύνει την ιεράρχηση των θυμάτων, πράγμα που ενδέχεται να οδηγήσει σε διακρίσεις εις βάρος των υπόλοιπων. Όλα τα θύματα είναι ευάλωτα και η ΕΟΚΕ πιστεύει ότι μια καλύτερη προσέγγιση θα ήταν όλα τα θύματα εγκλήματος να έχουν πρόσβαση σε ειδικά μέτρα, μέσω μιας ατομικής εκτίμησης των προσωπικών χαρακτηριστικών τους, της φύσης του εγκλήματος και της σχέσης του θύματος με τον ύποπτο, σύμφωνα με τις εθνικές διαδικασίες. Είναι κρίσιμο οι μεθοδολογίες που θα χρησιμοποιηθούν να αναγνωρίζουν, να κατανοούν και να υποστηρίζουν το κοινωνικό περιβάλλον και τις συνθήκες διαβίωσης του θύματος. Η ΕΟΚΕ προτείνει να τροποποιηθεί το άρθρο 18 της οδηγίας COM(2011) 275 για να αφαιρεθούν τα τμήματα 1, 2 και 5 και να τροποποιηθούν ανάλογα οι αναφορές και η διατύπωση στο υπόλοιπο κείμενο, ιδίως με τη διαγραφή των λέξεων «όλα τα άλλα θύματα», στην πρώτη γραμμή της παραγράφου 3.

4.3.10 Η ΕΟΚΕ επικροτεί την πρόταση κανονισμού για την αμοιβαία αναγνώριση μέτρων προστασίας σε αστικές υποθέσεις και αναγνωρίζει ότι είναι αναγκαίο να θεσπιστεί συμπληρωματική νομοθεσία στην πρόταση οδηγίας CSL 00002/2010 σχετικά με την ευρωπαϊκή εντολή έρευνας σε ποινικές υποθέσεις. Η ΕΟΚΕ σημειώνει ότι έχει επιτευχθεί συμφωνία μεταξύ του Συμβουλίου Υπουργών και του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου σε αυτή την πρόταση. Η ΕΟΚΕ πιστεύει ότι η χρήση και η μορφή των δύο μέτρων πρέπει να τυποποιηθούν όσο το δυνατόν περισσότερο για να διευκολύνουν τη διαδικασία. Πρέπει να προβλεφθούν διατάξεις για να εξασφαλιστεί η εφαρμογή των μέτρων προστασίας.

4.3.11 Η ΕΟΚΕ αναγνωρίζει τον θετικό ρόλο που μπορούν να διαδραματίσουν τα μέσα μαζικής ενημέρωσης στην υποστήριξη των δικαιωμάτων των θυμάτων και στην αναγνώριση τους. Ωστόσο, επιθυμεί να προβλεφθούν στις προτάσεις διατάξεις που να εξασφαλίζουν ισορροπία μεταξύ της αναγνώρισης αυτού του θετικού ρόλου και της προστασίας της ιδιωτικής ζωής των θυμάτων και των οικογενειών τους κατά τη διάρκεια της νομικής διαδικασίας, ιδίως από την ενοχλητική και ανεπιθύμητη προσοχή των μέσων ενημέρωσης, συμπεριλαμβανομένης της θυματοποίησης τους εκ μέρους των ΜΜΕ για πολιτικούς σκοπούς. Πολύ συχνά δημοσιεύονται χωρίς προηγούμενη συγκατάθεση εικόνες, φωτογραφίες και προσωπικά στοιχεία των θυμάτων, πράγμα που αποτελεί απαράδεκτη παραβίαση της ιδιωτικής και οικογενειακής ζωής τους. Είναι απαραίτητο να εξασφαλιστούν ο σεβασμός, η ακεραιότητα και τα ανθρωπίνια δικαιώματα των θυμάτων και των οικογενειών τους όταν βρίσκονται στην πλέον ευάλωτη κατάσταση. Σε τέτοιες περιπτώσεις, τα μέσα μαζικής ενημέρωσης που κρίνονται υπεύθυνα θα πρέπει να υποχρεώνονται να αποκαταστήσουν τη ζημία που προκλήθηκε από την παραβίαση, αναγνωρίζοντάς την στο ίδιο μέτρο με τη θυματοποίηση αυτή καθεαυτή.

4.3.12 Η ΕΟΚΕ επιθυμεί επίσης οι προτάσεις να αναφέρουν την υποχρέωση των δημόσιων αρχών και ιδίως της αστυνομίας, να προστατεύουν και αυτές την ιδιωτική ζωή του θύματος και της οικογένειάς του. Αυτό το σημείο απαιτεί προσοχή, καθώς η αστυνομία είναι ο μεγαλύτερος παροχέας πληροφοριών στα μέσα ενημέρωσης. Οι συγκλονιστικές αποκαλύψεις στο Ηνωμένο βασίλειο σχετικά με τις τηλεφωνικές υποκλοπές θυμάτων των επιθέσεων της 11ης Σεπτεμβρίου στη Νέα Υόρκη και των οικογενειών τους προκάλεσαν σκάνδαλο. Η ΕΕ πρέπει να εξασφαλίσει μεγαλύτερη προστασία των θυμάτων και των οικογενειών τους σε αυτόν τον τομέα, τόσο στην πατρίδα τους, όσο και στο εξωτερικό.

4.4 Δικαιώματα πληροφόρησης, δικαίωμα των θυμάτων να γίνονται κατανοητά, δικαίωμα σε διερμηνεία και μετάφραση.

4.4.1 Η ΕΟΚΕ επικροτεί τις προτάσεις για την παροχή σαφών και ευρέων δικαιωμάτων στα θύματα να λαμβάνουν πληροφορίες σχετικές με την υπόθεσή τους και να ενημερώνονται για την πορεία της υπόθεσής τους. Πολύ συχνά χάνονται πληροφορίες, αποδεικτικά στοιχεία και πολύτιμος χρόνος, ιδίως σε περιπτώσεις στις οποίες δεν είναι σαφές από την αρχή αν διεπράχθη έγκλημα, όπως για παράδειγμα στην περίπτωση ενός αγνοούμενου, ενός πνιγμού, μιας πτώσης ή ενός ανεξήγητου θανάτου. Οι καθυστερήσεις μπορεί να είναι ακόμα μεγαλύτερες σε διασυνοριακές περιπτώσεις, ιδίως όταν δεν υπάρχουν μάρτυρες του εγκλήματος. Αυτό δεν πρέπει να προκαλεί καθυστερήσεις στην ενεργοποίηση των μέτρων υποστήριξης και προστασίας των θυμάτων. Οι έρευνες με τη χρήση του Eurojust ή της Συνθήκης Αμοιβαίας Δικαστικής Συνδρομής είναι περιορισμένες καθώς η τελευταία εξετάζει μόνο ποινικές υποθέσεις. Η ΕΟΚΕ επιθυμεί να ληφθούν συνοδευτικά μέτρα ώστε να βρεθούν τρόποι για την άρση των εμποδίων που τίθενται στις αιτήσεις διεξαγωγής έρευνας.

4.4.2 Είναι σημαντικό να γνωρίζει κανείς πού θα βρει πληροφορίες και πώς θα καταγγείλει μια απειλή ή ένα ατύχημα και, σε περιπτώσεις διασυνοριακού χαρακτήρα, αυτές οι πληροφορίες θα πρέπει να είναι εύκολα διαθέσιμες μέσω των αρμόδιων αρχών, όπως της αστυνομίας, των προξενείων ή των πρεσβειών, των νοσοκομείων και των γραφείων των τοπικών αρχών και των ιστοσελίδων τους. Οι πληροφορίες αυτές πρέπει επίσης να περιλαμβάνονται στα ταξιδιωτικά έγγραφα των τουριστικών επιχειρήσεων και των αεροπορικών εταιριών, σε δύο αντίτυπα, ένα εκ των οποίων θα μπορούν οι ταξιδιώτες να αφήσουν στον στενό οικογενειακό κύκλο ή στους φίλους τους.

4.4.3 Επί του παρόντος ο συντονισμός και η συνεργασία μεταξύ των αρμόδιων αρχών σε διασυνοριακές περιπτώσεις δεν είναι επαρκείς, καθώς η ποικιλομορφία των νομικών συστημάτων και πολιτισμών θέτει συχνά εμπόδια στις αρχές ή τις αποτρέπει από το να ανταλλάξουν πληροφορίες και να συνεργαστούν. Η ΕΟΚΕ επιθυμεί να ενισχυθεί η συνεργασία μεταξύ των Υπουργείων Εξωτερικών και Δικαιοσύνης των κρατών μελών της ΕΕ, προκειμένου να αναπτυχθεί ένα μνημόνιο συνεννόησης για την ανταλλαγή πληροφοριών από αστυνομία σε αστυνομία μέσω του προσωπικού των προξενείων, ώστε να δίνονται απαντήσεις στα εύλογα ερωτήματα των θυμάτων ή των οικογενειών τους σχετικά με την έρευνα. Σε αυτό το πλαίσιο, οι αρμόδιες αρχές πρέπει να αναλάβουν τη δέσμευση να παρέχουν τα στοιχεία επικοινωνίας της αρχής ή των αξιωματούχων που διεξάγουν την έρευνα στους διορισμένους συναδέλφους τους που ανήκουν σε άλλη δικαιοδοσία και να μπορούν να συνεργάζονται με το θύμα και την οικογένειά του για να τους παρέχουν πληροφορίες, με τις αναγκαίες διασφαλίσεις για την μη κοινοποίηση αυτών των πληροφοριών, όπου κρίνεται αναγκαίο.

4.4.4 Πολλές χώρες δεν διαθέτουν συστήματα υπηρεσιών διασύνδεσης των αστυνομικών δυνάμεων ή των ανακριτών τους με τις οικογένειες, πράγμα που υποχρεώνει τις οικογένειες να προσλάβουν δικηγόρο για την εκπροσώπηση τους πριν να τους αποκαλυφθούν πληροφορίες, πράγμα που μπορεί να είναι δαπανηρό και να υπερβαίνει τις δυνατότητες πολλών οικογενειών. Η ΕΟΚΕ προτείνει η Επιτροπή να εξετάσει τη λήψη συνοδευτικών μέτρων για την ανάπτυξη προτύπων βέλτιστων πρακτικών σε αυτόν τον τομέα οι οποίες να υιοθετηθούν με πιο ομοιόμορφο τρόπο σε όλη την ΕΕ.

4.4.5 Τα κράτη μέλη πρέπει να υποχρεωθούν να δημοσιοποιούν ευρέως και τακτικά πληροφορίες σχετικά με τα δικαιώματα των θυμάτων και με το πού αυτά μπορούν να τύχουν υποστήριξης. Θα πρέπει επίσης να υποχρεούνται να συνεργαστούν μεταξύ τους

σε ευρωπαϊκό επίπεδο για την πολύγλωσση παροχή αυτών των πληροφοριών, προκειμένου να ελαχιστοποιείται το κόστος.

4.4.6 Το δικαίωμα των θυμάτων να κατανοούν και να γίνονται κατανοητά είναι ζωτικής σημασίας για την απονομή δικαιοσύνης. Η ΕΟΚΕ συνιστά τα κράτη μέλη να προβαίνουν σε εκτίμηση των αναγκών επικοινωνίας των θυμάτων και των οικογενειών τους που εμπλέκονται σε ποινικές διαδικασίες, προκειμένου να εξασφαλίζεται ότι λαμβάνουν την υποστήριξη που χρειάζονται για να κατανοούν και να γίνονται κατανοητά.

4.4.7 Τα δικαιώματα για δωρεάν διερμηνεία και μετάφραση στο πλαίσιο ποινικών διαδικασιών ανήκουν στα θεμελιώδη ανθρώπινα δικαιώματα και έχουν ιδιαίτερη σημασία για τα θύματα και τις οικογένειές τους σε διασυνοριακές υποθέσεις. Η ΕΟΚΕ επικροτεί το γεγονός ότι αυτά τα δικαιώματα επεκτείνονται πλέον στα θύματα. Το κόστος αυτών των υπηρεσιών δεν θα πρέπει να προκαλεί ανησυχία, καθώς πολλά κράτη μέλη ανταποκρίνονται ήδη σε αυτές τις απαιτήσεις των θυμάτων.

4.4.8 Η ΕΟΚΕ επικροτεί τη διαβεβαίωση ότι τα θύματα και οι οικογένειές τους έχουν το δικαίωμα να αντικρούσουν απόφαση σύμφωνα με την οποία δεν χρειάζονται διερμηνεία ή μετάφραση ενώ, όταν έχουν παρασχεθεί αυτές οι υπηρεσίες, έχουν τη δυνατότητα να διαμαρτυρηθούν εάν η ποιότητα της διερμηνείας δεν είναι επαρκής προκειμένου να ασκήσουν τα δικαιώματά τους ή να κατανοήσουν τη διαδικασία. Η ΕΟΚΕ, σε συμφωνία με την οδηγία 2010/64/ΕΕ σχετικά με το δικαίωμα σε διερμηνεία και μετάφραση κατά την ποινική διαδικασία, υποστηρίζει τη θέσπιση μητρώου μεταφραστών και διερμηνέων με κατάλληλα προσόντα, τα στοιχεία των οποίων θα διατίθενται στους συνηγόρους και τις αρμόδιες αρχές. Ωστόσο, η ΕΟΚΕ εκφράζει την ανησυχία της για το γεγονός ότι ορισμένα κράτη διαθέτουν μεν μητρώα, αλλά αναθέτουν αυτού του είδους τις υπηρεσίες σε οργανισμούς, παρακάμπτοντας έτσι το μητρώο και υπονομεύοντας το πνεύμα της οδηγίας για αυτό τον λόγο, επιθυμεί να σταματήσουν τέτοιες πρακτικές.

4.5 Πρόσβαση σε υπηρεσίες υποστήριξης θυμάτων

4.5.1 Οι προτάσεις ορίζουν ελάχιστες υπηρεσίες που πρέπει να παρέχονται σε όλη την ΕΕ για να εξασφαλιστεί ότι τα θύματα της εγκληματικότητας και οι οικογένειές τους γνωρίζουν τις δυνατότητες από την άποψη της έγκαιρης και αποτελεσματικής υποστήριξης, όπου και αν βρίσκονται στην ΕΕ, όταν το χρειάζονται περισσότερο. Είναι ζωτικής σημασίας αυτές οι υπηρεσίες να είναι δωρεάν, να είναι εμπιστευτικές και να παρέχονται από άρτια εκπαιδευμένο προσωπικό, ανεξάρτητα από το αν πρόκειται για δημόσιες ή ιδιωτικές υπηρεσίες.

4.5.2 Η ΕΟΚΕ εκφράζει την ανησυχία της για το γεγονός ότι τα τρέχοντα επίπεδα και η ποιότητα των υπηρεσιών υποστήριξης των θυμάτων ποικίλλουν σημαντικά μεταξύ των κρατών μελών της ΕΕ και γενικά δεν χρηματοδοτούνται τόσο όσο οι υπηρεσίες που παρέχονται στους κατηγορούμενους ή στους υπόπτους διάπραξης εγκλήματος. Η ΕΟΚΕ ζητά να ληφθούν συνοδευτικά μέτρα για να ενισχυθούν και να επισημοποιηθούν τα πρότυπα, η ποιότητα και η γεωγραφική κάλυψη των υπηρεσιών προς τα θύματα και να χρηματοδοτούνται σε σταθερή βάση από τον προϋπολογισμό της ΕΕ. Αυτό θα συμβάλει στο να επιτευχθούν οικονομίες κλίμακας, μέσω της ανταλλαγής βέλτιστων πρακτικών και της από κοινού ανάπτυξης επιγραμματικών εκπαιδευτικών προγραμμάτων και δομών πληροφόρησης και επικοινωνίας. Θα διευκολύνει επίσης την πιο συγκροτημένη παρακολούθηση των θυμάτων, καθώς και την αποτελεσματικότερη εφαρμογή και επιβολή της δέσμης νομοθετικών μέτρων.

4.5.3 Το δικαίωμα πρόσβασης των θυμάτων σε υπηρεσίες υποστήριξης είναι κρίσιμης σημασίας για την αποκατάστασή τους και την αποτελεσματική πρόσβασή τους στη δικαιοσύνη. Αν και η χρηματοπιστωτική και οικονομική κρίση έχει θέσει σημαντικές προκλήσεις σε πολλά κράτη μέλη, δεν πρέπει να τα αποτρέπει από το να εκπληρώσουν τα καθήκοντά τους σε αυτόν τον τομέα. Αυτά θα πρέπει να σταθμίσουν το κόστος παροχής των εν λόγω υπηρεσιών και εκείνο της μη υλοποίησής τους, δηλαδή το οικονομικό και κοινωνικό κόστος που συνεπάγεται η μακροχρόνια αποκατάσταση των θυμάτων και των μελών της οικογένειάς τους από την εμπειρία, ή ακόμα και η μη αποκατάστασή τους. Αρκετές χώρες χρηματοδοτούν εθνικά μέτρα υποστήριξης των θυμάτων, μέσω των εσόδων από πρόστιμα που επιβάλλονται σε ποινικά αδικήματα. Η ΕΟΚΕ συνιστά η Ευρωπαϊκή Επιτροπή να χρηματοδοτήσει μελέτη για την αποτελεσματικότητα αυτών των συστημάτων, ενόψει ενδεχομένως ευρύτερης εφαρμογής τους.

4.5.4 Η ΕΟΚΕ αναγνωρίζει ότι ο αριθμός των θυμάτων εγκλημάτων διαφέρει μεταξύ των κρατών μελών και των περιφερειών. Η αύξηση του πληθυσμού στις διακοπές, σε συνδυασμό με την επιθετικότητα που προκαλείται από την κατανάλωση οινοπνευματωδών, μπορεί να δημιουργήσει περαιτέρω πιέσεις. Η ΕΟΚΕ είναι της άποψης ότι η υποστήριξη θα πρέπει να είναι αρκετά ευέλικτη ώστε να είναι προσβάσιμη σε περιφερειακό επίπεδο και καλεί την Επιτροπή και τα κράτη μέλη να διοχετεύσουν πόρους και να λάβουν μέτρα υποστήριξης για να βελτιώσουν την επικοινωνία και αυτές τις υπηρεσίες σε ζώνες υψηλού κινδύνου. Αυτό το θέμα έχει ιδιαίτερη σημασία σε εκείνες τις περιοχές όπου ο κίνδυνος ή η απειλή διάπραξης βίαιων εγκλημάτων προέρχεται σε δυσανάλογα μεγάλο βαθμό από υπόπτους ή/και θύματα που δεν ανήκουν σε αυτή την περιοχή ή χώρα.

4.5.5 Οι νομικές υποχρεώσεις για να εξασφαλιστεί η παραπομπή των θυμάτων σε υπηρεσίες υποστήριξης και η παροχή των εν λόγω υπηρεσιών έχουν ζωτική σημασία. Στην ΕΕ, εμπίπτει συνήθως στην αρμοδιότητα της αστυνομίας να παραπέμψει τα θύματα σε τέτοιου είδους υπηρεσίες. Ωστόσο, προς το παρόν, η συντριπτική πλειοψηφία⁽¹³⁾ των θυμάτων δεν παραπέμπεται στις αρμόδιες υπηρεσίες. Αυτό αποτελεί το βασικότερο εμπόδιο στην υποστήριξη των θυμάτων στην Ευρώπη.

4.5.6 Πρέπει να δοθεί σαφής αρμοδιότητα και σε άλλες υπηρεσίες που έρχονται σε επαφή με τα θύματα να τα παραπέμπουν σε φορείς παροχής υπηρεσιών υποστήριξης, όπως τα νοσοκομεία, οι προεβίαιες, τα προξενικά γραφεία, τα σχολεία και οι υπηρεσίες στέγασης, ενώ πρέπει να σημειωθεί ότι αυτό δεν πρόκειται να θέσει σε κίνδυνο τα δικαιώματα προστασίας των δεδομένων.

4.5.7 Συνήθως, τα θύματα εγκληματικής πράξης στο εξωτερικό ή οι οικογένειές τους δεν υποστηρίζονται από τις υπάρχουσες αρμόδιες υπηρεσίες, όταν επιστρέφουν στη χώρα καταγωγής τους. Η αδυναμία αυτή πρέπει να αντιμετωπιστεί. Η αποκατάσταση των θυμάτων ενδέχεται να χρειαστεί χρόνο, ενώ τα θύματα μπορεί να αντιμετωπίζουν διαρκή προβλήματα υγείας και νομικές και διοικητικές προκλήσεις όταν επιστρέφουν στην πατρίδα τους. Η ΕΟΚΕ απευθύνει έκκληση για την ενίσχυση των υπηρεσιών υποστήριξης των θυμάτων, ώστε να μπορούν να παρέχουν την εν λόγω υποστήριξη.

4.5.8 Η ΕΟΚΕ επιθυμεί η ΕΕ να θεσπίσει μέτρα για να χρηματοδοτήσει και να υποστηρίξει την ενίσχυση των ικανοτήτων των υπηρεσιών υποστήριξης των θυμάτων και τη συνεργασία τους με τις αστυνομικές και τις δικαστικές αρχές, τα νοσοκομεία, τα συνδικάτα, τις ΜΚΟ και τις επιχειρήσεις, με σκοπό τη μεγαλύτερη συμμετοχή της κοινωνίας των πολιτών στη βελτίωση της υποστήριξης στα θύματα εγκλήματος και την προώθηση βέλτιστων πρακτικών και συγκεκριμένων μέτρων υποστήριξης. Όσοι εθελοντές υφίστανται ζημία λόγω εγκληματικής συμπεριφοράς κατά την παροχή υποστήριξης και υπηρεσιών πρέπει να αναγνωριστούν και να υποστηριχθούν και αυτοί ως θύματα εγκλήματος.

4.5.9 Αν και η ΕΟΚΕ επιβεβαιώνει ότι τα δικαστικά συστήματα και οι άλλες αρμόδιες δημόσιες αρχές διαδραματίζουν πρωταρχικό ρόλο στην προστασία και την υποστήριξη των θυμάτων, πιστεύει ότι και οι επιχειρήσεις και οργανισμοί των σχετικών τομέων (ταξιδιωτικές, ασφαλιστικές και αεροπορικές εταιρείες, ξενοδοχεία, τράπεζες, εταιρείες παροχής κινητής ή σταθερής τηλεφωνίας, εταιρείες ενοικίασης αυτοκινήτων και ταξί, συνδικάτα και κοινωνικές ΜΚΟ) μπορούν, μέσω εποικοδομητικής συνεργασίας, να αναπτύξουν επίσης θετικές και πρακτικές στρατηγικές και δομές υποστήριξης των θυμάτων και των οικογενειών τους στη διάρκεια μιας κρίσης. Οι πρωτοβουλίες αυτές δεν πρέπει να θεωρούνται ως επιβάρυνση, αλλά μάλλον ως ευκαιρία για την ανάπτυξη θετικών πολιτικών εταιρικής κοινωνικής ευθύνης.

4.5.10 Η ΕΟΚΕ συνιστά η Επιτροπή να μελετήσει τον ευρωπαϊκό ασφαλιστικό τομέα για να εκτιμήσει τα μέτρα κάλυψης, προστασίας και αποζημίωσης των θυμάτων εγκλήματος ή ατυχήματος, προκειμένου να προωθήσει τις βέλτιστες πρακτικές στην παροχή δίκαιης και κατάλληλης νομικής και διοικητικής υποστήριξης, αποζημίωσης και εξόδων των ποινικών διαδικασιών για να μπορούν να συμμετάσχουν σε αυτές τα θύματα ή οι οικογένειές τους. Πρέπει να αξιολογηθεί με προσοχή η σαφήνεια των όρων και οι κίνδυνοι που δεν καλύπτονται από τα ασφαλιστήρια, λαμβάνοντας υπόψη τη διάφορα επίπεδα αλφαριθμητισμού, εκπαίδευσης και τις πιθανές ειδικές ανάγκες των πελατών. Οι ρήτρες στις ασφάλειες διακοπών οι οποίες προβλέπουν ότι η κάλυψη αποκλείεται μερικά ή συνολικά εάν ο ασφαλιζόμενος έχει καταναλώσει οινοπνευματώδη και υπό την επίηρήιά τους συνετέλεσε σε ατύχημα, πρέπει να ανακοινώνονται στους πελάτες με σαφή τρόπο, ενώ ταυτόχρονα, οι ασφαλιστικές εταιρίες πρέπει να ενθαρρυνθούν ώστε να μην είναι απόλυτες σε αυτόν τον τομέα (καθώς στη διάρκεια των διακοπών πολλοί καταναλώνουν οινοπνευματώδη με μέτρο), αλλά να εξετάσουν την εφαρμογή των υφιστάμενων μέτρων διακρίβωσης της κατανάλωσης οινοπνευματωδών, όπως αυτά για τη διαπίστωση της μέθης οδηγών. Αν και τα κράτη μέλη εξακολουθούν να υπέχουν υποχρέωση αποζημίωσης σύμφωνα με την ευρωπαϊκή οδηγία περί αποζημίωσης, αυτό δεν απαλλάσσει τις ασφαλιστικές εταιρίες από το να τιμήσουν την πρωταρχική τους ευθύνη.

4.5.11 Η ΕΟΚΕ εκτιμά ότι θα πρέπει να συσταθεί ομάδα παρακολούθησης σε ευρωπαϊκό επίπεδο αποτελούμενη από θύματα και τις οικογένειές τους, ομάδες υποστήριξης των θυμάτων και συναφείς ΜΚΟ, συνδικαλιστικές οργανώσεις και εκπροσώπους των επιχειρήσεων, για να υποστηριχθεί η συνεχής παρακολούθηση, να αναπτυχθεί η κατάρτιση και αλλάξει η νοοτροπία όσον αφορά τα θύματα.

4.5.12 Όπου κρίνεται αναγκαίο, η υποστήριξη των δικαιωμάτων των θυμάτων θα πρέπει να ενσωματωθεί σε άλλες πολιτικές και νομοθετικές προτάσεις της ΕΕ. Αυτό θα βοηθήσει ώστε να διασφαλιστεί η πρόοδος σε αυτόν τον τομέα.

⁽¹³⁾ Σύμφωνα με πληροφορίες από το δίκτυο ΜΚΟ «Victim Support Europe».

4.6 Δικαιοσύνη και αποζημίωση

4.6.1 Απαιτείται καλύτερη ισορροπία μεταξύ δικαιωμάτων του κατηγορουμένου και του θύματος. Επί του παρόντος, η υποστήριξη που παρέχεται στα θύματα και τα δικαιώματά τους δεν είναι αρκετά. Η ΕΟΚΕ καλεί την Επιτροπή και τα κράτη μέλη να θεοπίσουν μέτρα για να μπορούν τα θύματα να ασκούν αποτελεσματικά προσφυγή αν δεν λαμβάνουν τις πληροφορίες που ζητούν, αν δεν τους παρέχεται η απαραίτητη υποστήριξη ή αν δεν απολαμβάνουν τα λοιπά ελάχιστα δικαιώματα και διατάξεις που προβλέπονται στην εν λόγω οδηγία.

4.6.2 Το δικαίωμα ακρόασης του θύματος κατά την ποινική διαδικασία και το δικαίωμά του να προσκομίζει αποδεικτικά στοιχεία είναι ζήτημα ανθρώπινων δικαιωμάτων και αποτελεσματικότητας της δικαιοσύνης. Αυτό το δικαίωμα προβλέπεται ήδη σε ορισμένα κράτη μέλη, πρέπει όμως να επεκταθεί σε όλη την ΕΕ. Σε αυτό το πλαίσιο, η ευρωπαϊκή νομοθεσία θα πρέπει να λαμβάνει υπόψη και να ενθαρρύνει τη θέσπιση αποτελεσματικών προγραμμάτων προστασίας των μαρτύρων.

4.6.3 Τα δικαιώματα του κατηγορουμένου πρέπει να διασφαλίζονται, αλλά πρέπει επίσης να αναγνωρίζεται και να υποστηρίζεται το έννομο συμφέρον του θύματος και της οικογένειάς του. Τα θύματα πρέπει να έχουν δικαίωμα ισοδύναμης νομικής και διοικητικής υποστήριξης. Η ΕΟΚΕ επικροτεί την αναγνώριση του ευεργετήματος πενίας για τα θύματα, εάν έχουν την ιδιότητα του διαδίκου, ώστε να μπορούν να ασκούν τα δικαιώματά τους στο πλαίσιο της οδηγίας. Η ΕΟΚΕ εκτιμά ότι αυτή η υποστήριξη θα επίσης να παρέχεται στην οικογένεια του θύματος και στο τρίτο άτομο που έχει αναλάβει την επικουρία, εάν το θύμα έχει αποβιώσει ή χρειάζεται σημαντική υποστήριξη για την άσκηση της δικαιοπρακτικής ικανότητάς του, όταν συμμετέχει στις νομικές διαδικασίες, καλεί δε την Επιτροπή να αναλύσει τις διατάξεις για το ευεργέτημα της πενίας και την αρωγή προς τα θύματα και τις οικογένειές τους σε όλη την ΕΕ, προκειμένου να προβλέψει ενδεχόμενα μελλοντικά μέτρα για την επέκταση της στήριξης σε αυτόν τον τομέα.

4.6.4 Η ΕΟΚΕ εκφράζει την ανησυχία της σχετικά με σημαντικά εμπόδια που συναντώνται σε ορισμένα κράτη μέλη όσον αφορά τον επαναπατρισμό θανόντων θυμάτων. Στις οικογένειες των θυμάτων συχνά δεν δίδεται το δικαίωμα να μεταφέρουν το προσφιλές τους πρόσωπο στην πατρίδα του προκειμένου να πραγματοποιηθεί η ταφή, συχνά δε απαιτούνται χρόνια και πολύπλοκες νομικές διαδικασίες πριν την αποδέσμευση της σορού. Αυτό προκαλεί ανείπωτη οδύνη και πόνο πέραν του πένθους της οικογένειας. Η ΕΟΚΕ καλεί την Ευρωπαϊκή Επιτροπή να αναπτύξει κοινές διαδικασίες εντός σαφώς προσδιορισμένων και συγκεκριμένων προθεσμιών⁽¹⁴⁾ για τη μεταφορά και τον επαναπατρισμό των σορών αλλοδαπών θυμάτων, οι οποίες θα υπερισχύουν των εθνικών ή τοπικών διατάξεων.

4.6.5 Η ΕΟΚΕ επικροτεί το δικαίωμα επιστροφής των εξόδων μετακίνησης, διαμονής και διαβίωσης των θυμάτων όταν παρίσταται σε δίκη, τόσο ως μάρτυρες όσο και ως θύματα. Η ΕΟΚΕ συμπεραίνει ότι το δικαίωμα αυτής της διάταξης απολαμβάνει και η οικογένεια ενός θύματος ανθρωποκτονίας, αλλά ανέμενε ότι θα καλυπτόταν από το κράτος και θα εφαρμοζόταν ευρύτερα για να καλύψει τις οικογένειες και τα άτομα τα οποία έχουν αναλάβει την επικουρία των θυμάτων που χρειάζονται σημαντική υποστήριξη για την άσκηση της δικαιοπρακτικής ικανότητάς τους.

4.6.6 Η γραπτή βεβαίωση της καταγγελίας ενός εγκλήματος πρέπει να αποτελεί βασικό ελάχιστο πρότυπο. Σύμφωνα με την απόφαση του Ευρωπαϊκού Δικαστηρίου Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων, οι καταγγελίες των θυμάτων θα πρέπει να ερευνώνται κατάλληλα από το κράτος.

4.6.7 Η ΕΟΚΕ πιστεύει ότι στην περίπτωση που ένα έγκλημα διαπράττεται από έναν ύποπτο σε άλλο κράτος μέλος, θα πρέπει να υπάρχουν διατάξεις που να εξασφαλίζουν ότι οι διαδικασίες έκδοσης του ύποπτου δεν εμποδίζονται από εγχώριες διαδικασίες εναντίον του ίδιου ύποπτου, εάν οι εις βάρος του κατηγορίες στη χώρα είναι λιγότερο σοβαρές από αυτές στο εξωτερικό. Η εθνική διαδικασία θα πρέπει να επιταχύνεται ή να αναβάλλεται έως ότου διεξαχθεί η δίκη στο εξωτερικό.

4.6.8 Η ΕΟΚΕ πιστεύει ότι στην περίπτωση έκδοσης απόφασης για μη άσκηση δίωξης, πρέπει να προβλέπεται το δικαίωμα για ανεξάρτητη επανεξέταση της απόφασης. Θα ήταν πιο αποτελεσματικό για το θύμα να ζητείται η γνώμη του όσον αφορά τις αποφάσεις περί ποινικής δίωξης.

4.6.9 Η ΕΟΚΕ αναγνωρίζει ότι η χρηματική αποζημίωση δεν μπορεί να αποκαταστήσει τη βλάβη που προκάλεσε το έγκλημα και ότι πολλές φορές είναι πολύ σημαντική η αναγνώριση και ο σεβασμός του θύματος. Τα θύματα έχουν κατοχυρωμένο δικαίωμα για αποζημίωση, αλλά πολλές φορές δεν γνωρίζουν τα δικαιώματά τους ή δεν τα ασκούν λόγω της πολύπλοκης διαδικασίας υποβολής μήνυσης. Η αποζημίωση για την αποκατάσταση βλάβης που προκλήθηκε από εγκληματική πράξη σε διασυνοριακές υποθέσεις είναι συχνά αδύνατη, εκτός εάν το θύμα ή η οικογένειά του δρομολογήσουν διαδικασίες ενώπιον των πολιτικών δικαστηρίων της ξένης δικαιοδοσίας, πράγμα το οποίο είναι πολύπλοκο και δαπανηρό. Πρέπει να καταβληθούν περισσότερες προσπάθειες για να εξασφαλιστεί ότι τα θύματα μπορούν να υποβάλουν αιτήσεις ευκολότερα και δωρεάν. Η ΕΟΚΕ προτρέπει την Επιτροπή να συνεχίσει την επανεξέταση της οδηγίας για την αποζημίωση των θυμάτων και να προβεί σε ευρείες και αναγκαίες βελτιώσεις σε αυτόν τον τομέα, ιδίως μέσω της δημιουργίας ενός συστήματος αποζημίωσης για την αποκατάσταση της ζημίας που προκλήθηκε από εγκληματική πράξη.

4.6.10 Στο πλαίσιο της ανωτέρω επανεξέτασης, η ΕΟΚΕ καλεί την Επιτροπή να εξετάσει ιδίως το ζήτημα της αποζημίωσης των θυμάτων τροχαίων αδικημάτων. Η ΕΟΚΕ σημειώνει ότι σε ορισμένα κράτη μέλη υπάρχουν καλά παραδείγματα αποζημίωσης και υποστήριξης των θυμάτων. Για παράδειγμα σε ορισμένα κράτη μέλη, σημαντικό τμήμα των εσόδων από τα πρόστιμα στα τροχαία αδικήματα χρησιμοποιείται για την υποστήριξη και την αποζημίωση των θυμάτων. Δεδομένου ότι τα τροχαία είναι η κύρια αιτία αναπηρίας, οι αντιπροσωπευτικές οργανώσεις αναπήρων πρέπει να συμμετάσχουν στον σχεδιασμό, την υλοποίηση και τη διαχείριση αυτών των συστημάτων αποζημίωσης.

4.6.11 Πρέπει να δοθεί ιδιαίτερη προσοχή στην παροχή προκαταβολών για να βοηθούνται τα θύματα και οι οικογένειές τους αμέσως μετά το ατύχημα, όταν το κόστος μπορεί να είναι ιδιαίτερα υψηλό.

4.6.12 Η ΕΟΚΕ επικροτεί τις προτάσεις της οδηγίας για επανορθωτική δικαιοσύνη, αλλά πιστεύει ότι ο ορισμός είναι πολύ στενός, τονίζει δε ότι υπάρχουν διάφορες επιλογές για την αναζήτηση της επανορθωτικής δικαιοσύνης χωρίς επαφή των αντιδίκων. Η ΕΟΚΕ τονίζει τη σημασία που έχουν σε κάθε περίπτωση η

(14) Βλέπει υποσημείωση 1.

προστασία και ο σεβασμός των επιθυμιών του θύματος και της οικογένειάς του. Πρέπει οπωσδήποτε να προβλεφθούν ισχυρά μέτρα προστασίας, ενώ είναι ευπρόσδεκτες διατάξεις που εξασφαλίζουν ότι το κράτος διευκολύνει την παραπομπή σε κατάλληλα εκπαιδευμένες υπηρεσίες υποστήριξης. Η ΕΟΚΕ σημειώνει ότι επί του παρόντος ελάχιστα κράτη μέλη παρέχουν χρηματοδότηση για επανορθωτική δικαιοσύνη και συνιστά να υποστηρίξει η Επιτροπή πιλοτικά προγράμματα κατάρτισης και ανάπτυξης προτύπων στον τομέα της επανορθωτικής δικαιοσύνης, για τη δημιουργία οικονομικών κλίμακος και την υποστήριξη της ανταλλαγής βέλτιστων πρακτικών.

4.6.13 Η ΕΟΚΕ σημειώνει ότι οι υπηρεσίες εφαρμογής του νόμου διαθέτουν κάθε χρόνο στην Ευρώπη μεγάλο αριθμό «κλοπιμαίων», τα οποία η αστυνομία δεν έχει επιστρέψει στους ιδιοκτήτες τους. Άλλο πρόβλημα αποτελούν οι απαράδεκτες καθυστερήσεις στην επιστροφή περιουσιακών στοιχείων⁽¹⁵⁾. Η ΕΟΚΕ επιθυμεί να ενισχυθούν οι διατάξεις για την επιστροφή περιουσιακών στοιχείων με την υποχρέωση των αρχών να παρέχουν συγκεκριμένες πληροφορίες και στοιχεία επικοινωνίας σχετικά με το ποιος φέρει την ευθύνη για τα περιουσιακά στοιχεία, διασφαλίζοντας ότι τα εν

λόγω περιουσιακά στοιχεία επιστρέφονται εντός σύντομου και συγκεκριμένου διαστήματος.

4.7 Εφαρμογή και επιβολή

4.7.1 Η μη συμμόρφωση με τις διατάξεις της οδηγίας επιφέρει σημαντικές οικονομικές και κοινωνικές επιπτώσεις όχι μόνο στα θύματα και στις οικογένειές τους, αλλά και στις οικονομίες των κρατών μελών, λόγω των χαμένων ημερών εργασίας και της πίεσης που ασκείται στις υπηρεσίες υγείας και σε άλλες κοινωνικές και νομικές υπηρεσίες. Είναι συνεπώς ζωτικής σημασίας να εφαρμοστούν σωστά αυτά τα νέα μέτρα για την υποστήριξη των θυμάτων και των οικογενειών τους, προκειμένου να εξασφαλιστεί η καλύτερη και ταχύτερη αποκατάστασή τους.

4.7.2 Η ΕΟΚΕ είναι της άποψης ότι οι προτάσεις πρέπει να περιλαμβάνουν αυστηρά μέτρα για να εξασφαλιστεί η συμμόρφωση με τους ελάχιστους κανόνες σε όλη την ΕΕ. Αυτό θα απαιτήσει τη λήψη μέτρων αποτελεσματικής εφαρμογής και διαρκούς παρακολούθησης, καθώς και αποτρεπτικές κυρώσεις σε περιπτώσεις μη συμμόρφωσης με αυτά.

Βρυξέλλες, 7 Δεκεμβρίου 2011.

Ο Πρόεδρος
της Ευρωπαϊκής Οικονομικής και Κοινωνικής Επιτροπής
Staffan NILSSON

⁽¹⁵⁾ Οι υπηρεσίες υποστήριξης των θυμάτων σε όλη την Ευρώπη λαμβάνουν συχνά καταγγελίες από θύματα σχετικά με την καθυστέρηση των υπηρεσιών αστυνομίας σε ό,τι αφορά την επιστροφή περιουσιακών στοιχείων στο θύμα ή την οικογένειά του.